

**Sosiaali- ja terveydenhuollon
palvelurakenne muuttuu –
miten kuntouttava työtoiminta,
sosiaalinen kuntoutus ja muu
osallisuutta edistävä toiminta
asemoituvat muutoksessa**

Eveliina Pöyhönen

SOTE- ja maakuntaudistus

- Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu siirtyy maakunnille 1.1.2019
  - koskee myös kuntouttavaa työtoimintaa
- TE-palveluiden järjestämisvastuu siirtyy maakunnille 1.1.2019
  - kunnille palveluiden tuottamisvastuu yhdenvertaisesti muiden toimijoiden kanssa
- Kunnilla säilyy vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä

Kuntouttavan työtoiminnan tilanne I

- Kuntouttava työtoiminta ollut ”rajapintapalvelu” sosiaalihuollon ja TE-hallinnon välillä
  - tavoitteena asiakkaan työ- ja toimintakyvyn parantaminen siten, että hän voisi osallistua TE-palveluihin tai työhön
- Vaikuttavuus ollut heikkoa
- Asiakasmäärät kasvaneet
  - pääsyyinä pitkäaikaistyöttömyyden laajuus
  - myös kuntien työmarkkinatuen maksuvelvoitteen laajentumisella lienee vaikutusta
- Kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään hyvin monimuotoisesti
  - tavoitteellista yksilö- ja ryhmävalmennusta, elämänhallintaa tukevaa toimintaa, toimintakykyä ylläpitävää toimintaa, työtoimintaa ”oikeilla työpaikoilla” tai työpajoissa

Kuntouttavan työtoiminnan tilanne II

- Kuntouttavan työtoiminnan käytön laajentuminen tuonut mukanaan ei-työsuhteiseen työhön liittyviä haasteita
  - miten arvioidaan sitä, että kuntouttavalla työtoiminnalla ei korvata työ- tai virkasuhteista työtä
  - onko esim. alihankintatöiden tekeminen yrityksille kiellettyä
- Lainsäädäntö vanhentunut em. osin
  - eduskunnan apulaisoikeusasiamies kehottanut STM:ötä tarkentamaan lainsäädäntöä
- Tilannetta vaikeuttaa se, että kuntouttavassa työtoiminnassa on ilmeisesti paljon henkilöitä, joiden lain mukaan ei pitäisi olla siellä
  - kokevat palvelun itselleen vääränä

Kuntouttavan työtoiminnan uudistaminen

- Tullaan toteuttamaan sekä osana hallituksen alueellisia työllisyyskokeiluja että kärkihanketta Osatyökykyisille tie työelämään (OTE)
  - alueellisissa työllisyyskokeiluissa kokeillaan uutta tapaa toteuttaa kuntouttavaa työtoimintaa
  - lainsäädännön uudistus käynnistyy vuoden 2017 alussa
- Ajatuksena jakaa kuntouttava työtoiminta ”kahtia”
  - työllistymistä edistävä osio siirrettäisiin osaksi julkisia työvoima- ja yrityspalveluja
  - sosiaalista osallisuutta ja toimintakykyä edistävä osio yhdistettäisiin sosiaalihuoltolakiin ja sosiaaliseen kuntoutukseen

Tavoitteena paremmat palvelut asiakkaille

Kuntouttavan työtoiminnan uudistaminen II

- Osa laajempaa kokonaisuutta, jossa uudistetaan sosiaalihuollon työtoimintoja ja työllistymistä tukevia palveluja
  - vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta
  - vammaisten ja kehitysvammaisten henkilöiden työ- ja päivätoiminta
  - kehitysvammaisten työtoiminta
- Sisältyy hallituksen kärkihankkeeseen Osatyökykyisille tie työelämään
  - haku alueellisiin kokeiluihin käynnistyy tällä viikolla
  - kokeiluilla valmistaudutaan vuonna 2019 voimaan tulevaan maakuntauudistukseen

Sosiaalinen kuntoutus

- Uudistusten myötä painopiste sosiaalihuollossa siirtyy sosiaaliseen kuntoutukseen
- SHL 17 §: Sosiaalisella kuntoutuksella tarkoitetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin annettavaa tehostettua tukea sosiaalisen toimintakyvyn vahvistamiseksi, syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi.
  - 1) sosiaalisen toimintakyvyn ja kuntoutustarpeen selvittäminen;
  - 2) kuntoutusneuvonta ja -ohjaus sekä tarvittaessa kuntoutuspalvelujen yhteensovittaminen;
  - 3) valmennus arkipäivän toiminnoista suoriutumiseen ja elämänhallintaan;
  - 4) ryhmätoiminta ja tuki sosiaalisiin vuorovaikutussuhteisiin;
  - 5) muut tarvittavat sosiaalista kuntoutumista edistävät toimenpiteet.
- Nuorten sosiaalisella kuntoutuksella tuetaan nuorten sijoittumista työ-, työkokeilu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikkaan sekä ehkäistään näiden keskeyttämistä.

SOSKU-hankkeen esiin nostamia kehittämistarpeita

- Sosiaalisen kuntoutuksen käsitteen monitahoisuus
- Sosiaalisen kuntoutuksen pykälän väljyys
- Sosiaalista kuntoutusta ei tunneta muualla kuin sosiaalitoimessa
- Puuttuva tuki johdolta
- Resurssien riittämättömyys
- Asiakkaiden osallistuminen
- Yhteistyön taso vaihtelee paikkakunnittain
- Rakenteelliset uudistukset vaikeuttavat kehittämistä
- palveluiden jäykät rakenteet ja ajattelutavat

Sosiaalisen kuntoutuksen kehittäminen

- Sisältyy kuntoutuskomitean työhön
- Sosiaalisen kuntoutuksen valtakunnallinen kehittämishanke SOSKU (THL)
- Sosiaalihuollon työn uudelleen asemointi perustoimeentulotuen KELA-siirron myötä
- SOTE- ja maakuntauudistus: mahdollisuus nykyistä laajempaan yhteistyöhön ja integraatioon eri tahojen välillä